

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supresió de quintos o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l' dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

A l'entorn de la Assamblea, per *A. Suñol*.—Esguards, per *Maig*.—Englantines: Els segadors de Polònia en 1794, per *Josep Burgas*.—Al marge de «Comiat» per en Jaume Arqué y Clapés, per *Peré Ramoneda y Ferrer*.—De política, per *Maceo*.—Concell, per *Ampurdanés Dols*.—Les concommunitats, per *A. Mercader*.—L'educació musical, per *C. Battle*.—Unió Catalanista: Secció oficial.—Jocs Florals de Les Corts.—Garbellant.—Noves.—Un viatge a Lima, per *Lluís G. Jàbrega y Amat*.

A L'ENTORN DE L'ASSAMBLEA

Senyor director de RENAIXEMENT.

Molt Sr. meu: He rebut la seva atenta carta convidantme a escriure, per ser publicats en les planes del seu estimat periòdic, uns mots qu'expressin lo que penso y espero de la celebració de la propera Assamblea que la Unió Catalanista ha convocat pera 'l vinent Octubre a Tarragona. Jo, estimat correlligionari, per les circumstancies de malaltia y feina que 'm priven d'aplicarme com voldria a la propaganda dels ideals de tota la meua vida,estic un xic allunyat del moviment actiu del Catalanisme, però 'l meu pensament, que segueix ab entussiasme totes les manifestacions que demostren la vitalitat nacionalista del nostre poble, que les estudia ab amor, y forma d'elles en cada cas y lloc una opinió personal, ha format també un criteri respecte a la conveniencia de la celebració de la susdita Assamblea y dels resultats que d'ella poden fundadament esperar-se, y aquesta opinió es la que vaig a exposarli ab tota sinceritat y ab tota franquesa.

Jo crec que convenia la celebració d'aquest acte perquè ab ell se demostrarà una vegada més que no s'han aigualit els entussiasmes per les reivindicacions nacionalistes, y que no són pas tots els catalanistes els qu'han claudicat dels seus incommovibles principis. Jo crec que ja era hora de que 's realitzés aquest aplec de gent catalanista, pera posarnos en contacte els que ho som de cor, y pera posar en evidència an els que no més s'ho diuen quan els convé, y quan no 'ls convé saben posar sordina an els seus clams y exigencies.

Y, finalment, jo estic convenut de que s'en tocaràn esplèndits resultats l'Assamblea, si

en ella tots tenim el valor de sustentarhi les nostres personals opinions en aquells punts que sembla haurien de dividirnos; perquè si tots parlèm clar y català, de la discussió en resultarà patent y ab tota evidència que no 's pot servir bé a dos amos, y qu'aquells que sacrifiquen al vedell d'or del poder, aquells que creuen que l'actual regisme, el perpetuu enemic de Catalunya, pot de bona fè donarnos rès positiu de les nostres reivindicacions; aquells que, ab tal de usufructuar una part del poder públic, consentirien que la nostra estimada Catalunya 's prostituis al absolutisme, a la reacció y a la intolerancia, deixant de banda els drets dels homes, tan sagrats e imprescriptibles com els drets dels pobles; aquells homes no ho són de catalanistes, aquells homes no la estimen lleal y desinteressadament la seva patria, perquè no es amor verdader aquell que consent la prostitució del ser estimat.

Perquè això crec, y perquè ho crec ab ferma convicció, tinc el propòsit, si Deu vol que hi vagi, a l'Assamblea, de sustentar aquest criteri, y tinc la esperança de que tots els que de cor se sentin catalanistes abominarán com jo de tot contuberni ab cap dels partits que de tants y tants anys agarroten, exploten y vilipendien a Catalunya.

Soc vostre atent company de causa y amic sincer,

A. SUÑOL.

Esguards

En la calitja xafogosa de les primeres hores de la tarda, s'obren a bat les portes de la casa de la vila grisament terrosa, allà en la plana terrosament grisa.

Acellida en l'escassa ombra de la paret de mitg-jorn la gent del poble espera. Si nò fos per les coloraines que vesteixen les dones, ni es destacaria; seria una clapa mes, grisa y terrosa com la vila y com la plana.

A la fi, una trepa de musics, inicia quelcom que deu esser un pas doble, posant en l'amorrament del lloc y la hora, l'estridència d'espinguet d'un cornet dissonant.

La comitiva emprèn la marxa. Passa el batlle—aixís ho diuen els que hi eren—el rector, el jutge y un oficial de la guardia civil; després dos regidors, y després... radiant y glorificat com la Custodia del Corpus, un torero, el que ha de matar; després, encara quatre toreros mes—no tant glorificats perquè no mes fereixen—y finalment la trista cuadruga que ha d'arrossegar el brau bategant encara, deixant un rastre de sang que a glops brollarà de les ferides y de la boca. Y després segueix tot el poble; tot el poble, encara que no 's digni que hi hagi cap mestre d'escola.

Es la hora que en les festes majors Catalanes, els Jocs Florals comensen. Potser quan el poeta Catalá farà present de la flor triomfal a la dona del seu amor, sota un dossier de quatre barres roges, allà en la improvisada plassa de la vila castellana, el torero oferirà an els seus, com una flor monstruosa, la seva figura afemellada cargolantse de dolor en un bassal de sang, davant l'astorament de la bestia y a l'impotent esgarip del poble que amagarà la seva cobardia darrera el cercle d'una tanca endomassada ab una bandera espanyola.

MAIG.

Voldriem organisar Catalunya conforme al caràcter que 'ns dona la rassa, el clima, la vegetació, la situació geogràfica y les altes tradicions de les edats passades, tot en armonia ab el moviment general de la civilització europea, y això ab un gran esplendor d'Art, de Ciència, de Filosofia y de manifestacions vitals.

POMPEIUS GENER.

ENGLANTINES

ELS SEGADORS DE POLONIA EN 1794 ⁽¹⁾

—El vostre nom; quin es?

—Sergi Padlowski.

—Ofici?

—Segador... diguem dallaire.

—Ont sou nat?

—Ont só nat? Vana pregunta!

Que no m'heu vist, al bras, una ferida?
Doncs si oferesc ma sanc per aquesta terra,
podeu endevinar qu'ella m'es mare.

—Per qué os han detingut?

—Voleu saberho?

Perque he dit lo que sento en un lloc públic,
y a fè que no'm sabrà greu repetirho,
que ja's daleix mon cor arran de llavis.
Davant de molta gent y ab veu potent
perque'm sentís tothom, vells y criatures,
he dit qu'es un traïdor de casa nostra,
tan superb com inepte, el qui aconsella
els agravis, els crims y les infamies
en contra dels polacs pels quals sent odi.
Que de la llar fa poc ens arrencaren
empenyentnos a lluites fraticides,
llentsantnos a morir porque'ls fem nosa;
y mentrestant les tropes forasteres,
ubriagades de sang, els camps prenen
per ample hostal y per serrall els pobles.
Que 'ls nostres «protectors», prussians y russos
y austriacs, que tots son uns, gent famolenca,
allau d'aventurers perdona-vides,
entraren com si fos la nostra patria
país per conquistar, y al esser dintre,
li robaren els furs tot trepitjantli
les llibertats guanyades ja fa segles
a forsa de doló y de sacrificis.
Hedit a quatre vents y ab veu ben alta
qu'els delegats y embaixadors de Russia
cometen, insensats, crudels vileses
y s'entreguen a excesos y disbauxes,
mateix que això sigués no una colonia
d'esclaus ni un gran ducat d'ambiciosos,
sino un bordell per escupirhi injuries,
per abocarhi a doll concupiscencies,
que no sembla sinó que s'enmirallin
en eixa emperatrú que ha sigut déspota
fins pel seu propi fill; en eixa reina
que doná el nostre trono a Poniatowski
pera pagarli els goigs del adulteri,
la cambra del pecat, el llit impúdic.

—Massa haveu dit, paísà.

—Y he dit, encara,
que'ls estranya que's migri, la Polonia,
terra d'héroes oferts al sacrifici,
y li tapen el sol perque no creixi,
tot prenentli, ab la llum, el coló y l'ànima.
Que'ns priven la defensa en els plets nostres,
contra el poder reial, y ens suprimeixen,
ab la constitució, el dret a la llengua,
al pensar y al sentir, y fins al aire
que respirém... He dit que la Polonia
vol ésser independenta, in-de-pen-den-tal
y que es deure de tot bon patriota
la defensa dels drets que se li neguen;
que l'hem purgada ja l'etzegallada
del vell Protectorat; que la pubilla
té prou seny y es prou gran per trespasar sola
sense caminadors ni dides seques;
que n'estém tips de pidolá endebades
y que, somorts sota caliu d'angunia,
hem arribat, cremant de passió y odi,
al jorn gloriós de reparà injustícies.
Perque he dit tot això, aixís ab veu alta,
y ab la mateixa exaltació y veemencia...
perxo m'han detingut.

—El capdill vostre?

—No'n tením, de capdill. Ni hi ha qui'n vulgui.
Tots son soldats allà hont hi ha avinensa
y bona comunió y franca armonia.
Un sereníssim cel brodat d'estrelles
ens está contemplant desde l'altura;
ell presideix l'esclat. No'n vólem d'altre
de president, en aquest jorn de festa.
Coneixeu nostre escut? Aliga blanca
en un fons de rojor. Sang y puresa;
cor y esperit son, dels colors, el símbol.
Vol dí això que tenim els polonesos
el pit ardent y ben tranquila l'ànima.
Que hi fa que en la enemiga soldadesca,
mercenaria gentussa sens vergonya
s'hi trobi lo pitjor de cada casa?
Mes goig, encara, al enfonsalshi l'eina,
sabé un que, si'ls envia a l'altre barri,
l'humanitat no perderá gran cosa!
—Ja sabéu, desdixat, vostres paraules
lo que poden costarvos?

—Que?... La vida?...

La vida d'un mortal, ben poca cosa!
No la doneu vosaltres, generosos,
en defensa d'un rei?... bé pot jugársela
un miser segador per la justícia
y per la llibertat de tot un poble!

(1) Poesia guanyadora de l'englantina en els Jocs Florals de Badalona.

Al marge de "Comiat" per en Jaume Arqué y Clapés

Vos demano excusa per l'atreviment de posar uns mots al marge de vostre bell y fort «Comiat».

A vos, ànima noble, que a través dels temps y les *evolucions* havèu conservat el sentiment genuí de les reivindicacions patries, no vos sabrà pas greu el que un jove vos enviï 'l seu encomiàstic salut y uns comentaris, que bullien fa temps en la fornall incessant del meu cervell y que han ressorgit ab més força al llegir vostres sanes paraules, dignes de recordar en tots els moments en que nostre esser sentís la més lleu feblesa.

Mon ànima sedenta, assadollantse jorns y més jorns en la sava que abundosa s'escola de l'arbre cultural y social del nostre poble desde la seva renaixensa, s'ha vitalitzat en un sol, en un únic sentiment, l'ideal lliberador de la Patria.

Jo l'he sentit en lo pregón de la meua ànima, perque en ella hi hà l'etnicisme pur de la rassa nostra y perque voldria que'l seu sentir, com el vostre y el d'altres, fossin partícules de l'ànima integral de la Nació Catalana.

Vos havèu seguit l'esbategar de milers de cors en son abrandament patriòtic inflamats per un mateix anhel.

L'heu sentit y viscut com jo aquest anhel, malgrat vos parli un jove, si bé conscient. En nostre esser hem sentit la dolça esgarrifansa al fershi intens com la vida, aquest amor dels amors qu'es el treballar constantment y ab fermesa per la lliberació de nostra opresa Patria, pera que siguin un jorn gloriós ben propries y nostres les institucions que donen grandesa, riquesa y esplendor als pobles. Les nostres Arts, la nostra Cultura, el sentiment de totes les reivindicacions qu'en el futur ha de farnos mestres de casa nostra en tots els ordres de la vida, política, econòmica y social, l'heu sentida com jo en l'ànima ont les coses s'eternitzen. Aquesta ànima heroica de patriotes, que no claudica, ni s'afebla, ni'l seu tremp es dels que facilment se torcen, perque es l'esperit de la rassa qui li donà son hàlit.

L'amargor havèu soferta de veure desertar a altres camps aquells joves que un jorn teníen al cor la febre dels més grans entusiasmes, com si dins nostre radi d'acció no's poguessin sentir els ideals republicans, conservador o d'altres.

Jo, republicà ab tota l'ànima, estic convençut

que la República en nostre estat actual no'ns aportaria més que una variació centralista, emprò poc menys opressora que la que sofrim.

Per això, jo que sento vibrar en la meua ànima tots els anhels de llibertat, soc avans de tot y per damunt de tot catalanista.

Si qualche partit, y parlo ara prescindint de idees, vol nostre apoi, per enderrocar el regim o transformar-lo, diguemlosi que avans firmin un *pagaré a la vista* ab 'l regoneixement complert de lo que *Volém*, no volguém entrarhi ab l'eufemisme del efern *compatible con la unidad del Estado*, perque aquesta *unidad* pot resultar massa unitaria. Per això vos y molts ens condolem d'aquell entusiasme que sigué foc d'encenalls quals guspies han anat a abrandar el foc d'entusiasme en altres camps, enfeblint el sentiment primitiu que ha d'estar per damunt de tots els altres, per damunt de tot raonament. L'excusa es un sofisme.

Havèm vist un nou ressorgiment, una nova foguerada. Apropòsit d'això vaig escriure aqueil «Retornem als bells temps» en un moment de fort y sà optimisme.

Mes, son joves, veritat?

Recordo que un dia, parlant de catalanisme y com jo demostrés palesament el meu sentir, la fè en el meu ideal, l'esperansa en véurel acomplit en el futur, se'm tirà en cara, y per gent catalana y que s'havía dit catalanista, com un apóstrof, com una fuetada:

—Vostè es jove. Ja canviarà.

Amarga paraula. Mes també amarga realitat al fons, al menys fins avui.

Es qu'es veritat que'l temps fassi canviar de idees al home que les ha pregonades en alta veu y com si no fos prou les ha estampades en lletra d'impremta?

Es que'l sentit d'evolució, de millorament, ha de fer perdre o sofocar el sentit pur de lliberació fet d'estridentia?

Es que ab els anys ens tornem vergonyosos, com si fos un crim dir ben alt les nostres conviccions? Es que no es més vergonyós deixarles com si els esclats de nostra joventut ens fessin ridicols a la maduresa nostra? Si, perque la joventut pot esser irreflexible a voltes, mes l'ideal es sempre 'l mateix y no hi hà dret a esmicolarlo com un fals idol, per xaruc que sigui. Vull creure com vos, Arqué, que nosaltres, joves, no sofocarem el crit de llibertat que el ideal ens ha portat a l'ànima, que a vostra edat també cantarem y cridarem y treballarem intensament y ens escaurà perque no tenim ànima de

governants, de buròcrates, ni egoïsmes d'arri-
vista.

Ens guia l'experiència y ja ens preguntem:
ont som? ont hem arribat? Ah! si, les Mancomun-
itats! Mes no hi hagué un redressament, un
hàlit de joventut, d'unió en un sol sentiment?
Y això que no es mes que una minsa partícula
de nostres integrals aspiracions.

Ho repeteixo, evolucionem, fèm graves, forts
y fermes nostres demandes, mes siguem sempre
joves y valents. Cantem, que'l cant abranda'l
cor d'entusiasme y dona fort tremp a l'ànima.

Vos admiro y altre tant desitjo fassin els jo-
ves ab esperit de continuïtat.

Salut, amic d'ideals y d'ànima.

PERE RAMONEDA FERRER.

Manlleu Agost 1912.

De política

Sovint se pert de vista el valor de les parau-
es y de aquí la corrupció dels conceptes y la
falta de conseqüència en els fets.

El mot «política», sinònim d'«administració
pública», per els més ja no'l té aquest significat,
sino que'l prenen per sistema y diuen la política
republicana, carlina, etc. Altres ni a tant arri-
ben y accepten per tal l'organització y desenrot-
llo dels interessos oligàrquics de veritables
colles organitzades pera usufructuar *pro domo
sua* la pública administració, apoderantse dels
càrrecs oficials y obeint a un cap de lo que'n
diuen la política d'en Maura, Moret, Cana-
lejas, etc., convertintse 'ls seus confabulats
en moretistes o altres *istes*, confonent y ornant
sa denominació, baixa y utilitaria, ab la fitant
acaballa *ista*, tal y com si aquell nom designés
una escola, un sistema, una confessió y no una
casi pandilla.

Lo que ha passat en l'Estat espanyol entre 'ls
homes que de res pública s'ocupen, ha ocorre-
gut també entre 'ls que's califiquen de catala-
nistes.

Varen comensar que alguns a denominarse *po-
pulars catalanistes*, com si dels tals n'hi ha-
guessin d'impopulars o de no tant.

No passá gaire temps sense que se'n denomi-
nessin de republicans, federals y fins de monàr-
quics.

Ja sé jo que's replicará, que catalanista es
aital com estimador de Catalunya, y que com

tot es opinable si va seguit d'un bon propòsit,
res pot objectar ningú a la forma de govern.

Per aquestos res hi ha que dir. Certament
qu'están en son perfecte dret al desitjar la rei-
vindició catalana baix una o altra constitució,
mes, pels quins se titulen catalanistes de la
«Unió», dels nostres, y al ensemps se denomi-
nen d'altra manera que ab el mot pelat de «ca-
talanistes», per ells sí que tinc una observació
a fer.

El Catalanisme de la «Unió» no es una afir-
mació abstracta com una fórmula algebraica
capàs de concretarse en una qualsevol aplicació
pràctica o teòrica, sino que té un programa ben
definit, causa precisament del mot «catalanista»
(concreció catalana definida) en lloc del genèric
de «regionalisme» o de qualque altre.

La «Unió Catalanista» precisament al encar-
narse y precipitar en organització militanta en
l'aplec de Manresa, lo primer que feu fou elabo-
rar un programa polític terme de llurs propòsits.

Y aquest programa polític (pres en el verita-
ble sentit aquest mot), curá molt de puntualisar
la faisó de realisar-la l'administració pública y
llur organització, defensantse especialíssimament
de la tirada perillosa que té aquest afer d'anar
a raure a mans de ciutadans que converteixin en
lucratiu professió, lo que sols deu esser un
càrrec honrós temporal en bé del comú.

Y es aquesta organització y programa polític
precisament com una estela de cinc puntes que
són: la representació estamentaria, la contribu-
ció progressiva, la professió belicosa a sou, la
síntesis de Monroe aplicada als càrrecs públics
y 'l'us sens traves de nostra parla arreu.

Definit ja 'l programa, feu palesa manifesta-
ció d'indiferència vers els sistemes polítics que
podien usar els pobles ab nostra Catalunya aco-
blats o acoblables y sols se preocupá del llas,
del contacte y relacions que devien esser co-
muns o conjuntius.

Ja veieu doncs, catalanistes, que al dirvos
adherits a la «Unió» y de sobrepuig denominar-
vos altrement, no feu més que fer palesa mani-
festació d'ignorar qu'es la «Unió» y son progra-
ma, car aparenteu creure que vos manca una
concreció qu'en la «Unió» ja hi ve involucrada.

Jo vos insto, doncs, y no sols a vosaltres,
sino a tothom, que sia llegit nostre programa,
nostres deliberacions, la historia, la geografia,
l'ètnica catalanes y quantes més branques del
saber millor, puig no dupto que si ab sens preju-
dici vos inicièu en aquest estudi, acabarèu, no
sols per compendre l'existència d'aquest pro-
grama polític de la «Unió Catalanista», sí que

també de llur perfecció relativa y de llur imparcialitat y justícia.

Enamorats de son conjunt y convensuts de sa bondat, jo no dupto que, de no tenir malalt vostre civisme, de qualque terra que siguèu, vos sentirèu els més fidels adeptes que a sos rengles, malgrat tot, cada jorn més apretats militèu.

Pel bé comú, doncs, preocupeusen, estudeiuhí.

MACEO.

CONCELL

Poncella d'ahir
avui ja esclatada,
qu'escampes perfum
arreu allà ont passes;

Quin bò a ton entorn
hi sent la meua ànima,
respirant a plè
ton sanitos flaire!

Jo vinc fa molt temps
seguint tes petjades
per tot allà ont vas,
no perdo el teu rastre.

El teu pas lleuger
atrau les mirades,
el teu rostre hermós
cors fa despertarne.

Y, escolta, oh flor!
verge avui encara,
escolta un concell
que vaig a donarte:

No vagis pel mon
massa refiada,
posa 'ls peus ben plans
per tot allà ont passis.

Qu'en camí planer
també s'hi pot caure
y 'l fang o la pols
poden mustigarte.

AMPURDANÉS DOLS.

Espanyol, com Austriac, vol indicar tansols subgecció a un estat polític, y no pas rassa, ni historia comú.

POMPEIUS GENER.

Cosas de España.—La cuestión Catalana.—

Les concomunitats

IV

Política internacional

S'acabaren les guerres colonials y el país entrava a una crisi agudíssima, tant econòmica com política. Sens dubte, eren moments difícils que's tenien d'abordar ab molt cuidado y especialment ab molt patriotisme, quan desde aquell instant passavem a esser no més que servidors d'Europa. Els instituts armats tornaven desfets, sens prestigi; el poble no confiava ab ells ni per l'acció defensiva, quan algú jorn podíem esser objecte d'invasió per l'extranger, y més tenint en compte lo que digué a la desfeta dels vaixells a Santiago el cèlebre estadista anglés lord Salisbury.

A Catalunya, com es de suposar, ens invadí el pànic; no havíem perdut solzament les colònies, no havíem pagat durant anys a pes d'or l'erro dels estadistes espanyols, anavem ara a esser un país conquistat econòmicament, car teníem per descomptat qu'els que havien portat els destins del poble, ho havien fet més que malament, mancant el patriotisme per tots indrets.

Estudiada, doncs, la nostra situació, dirigirem les mirades a Fransa, ja que dins ella hi há una gran part dels nostres germans que disfruten de les riqueses y del benestar, tenint per descomptat per altra banda, que donada la situació geogràfica que tenim, no podíem fer cap acte sens avans consultarho a n'ella. Es veritat que ab això anavem a caure an el poder d'un altre poble y que absolutament, poca cosa guanyavem, pero tampoc deixarem de dir que'ls nostres veïns vegeren en simpatia llur principi. Heusaquí que donada la crisi per que passava Espanya, una acció dins de Catalunya la posava a la més crítica qüestió, la tenim per descomptat, no hauria pogut sostindre ni resoldre, pero que tampoc la independència l'hauríem conseguit, quan Fransa no li convé de cap de les passades tindre enemics declarats a l'altra part dels Pirineus y molt menys tindrehi un poble que per sa grandaria pot esser objecte d'invasió d'una gran potencia, quan les relacions ab Alemanya tenen quelcom que desitjar. Per altra part, com que la pretensió s'hauria fet extensiva a les illes Balears, y aquestes són un punt estratègic an el Mediterrà per qualsevol acció de guerra, no's podia consentir que quedessin baix el poder d'una nació,

que per lo menys aquesta no quedés baix el protectorat francès.

Morta la reina Victoria d'Anglaterra, la política d'Europa canvià per complet, deixantse sentir immediatament la d'Eduard VII, la que s'afermà més y més quan els liberals pujaren al poder de llur poble essent que a la combinació hi prenien part elements de significació socialista. Llavors, la situació política de Catalunya sofri un canvi y'l sentí més marcat, quan certs elements del Catalanisme prengueren la determinació d'acudir al poder espanyol, intervenint directament en sa política, sots la creència que des d'allí's podria obtindre igualment lo que demanavem, sens necessitat de conèixer gent nova, ni de pertorbar la pau del país, sotmetentlo a la desfeta. Sens dubte, això era un determini que implicava un alt sentit de patriotisme, cosa que'ls polítics del centre no han sabut apreciar.

Doncs bé: lo que fins aquells moments havia sigut la política d'aïllament d'en Salisbury y seguida per en Balfour, fou de cordialitat, y llavors s'entrà a l'intel·ligència anglo-franco-hispano-portuguesa, la que assegurava bastant l'inamovilitat dels regims de les dues últimes, tant que a Portugal li fou impossible destronar els Bragances durant la vida d'Eduard, y a més feia que les fronteres quedessin vigilades en extrèm. Fransa, com es natural, enfront de la constant amènassa del gran poder alemany, no podia refusar la cordialitat que se li oferia y abandonà'l principi de simpatia que'ns mostrà, an el punt que avui el refusa per complet, car l'enemistat ab Anglaterra la podria conduir a una invasió anglo-saxona.

Aixís les coses, Eduard VII triomfà, portant sa intenció a cap, sempre fixa en el greu problema del Marroc; tancant tots els camins al Emperador Guillem, qui mostrava gran soperbia contra d'Anglaterra. Aquí, hem de recordar que quan el viatge del sobirà alemany al allavors Soldá, Abd-el-Azis, el que fou de gran trascendencia política, passà per Vigo, trobantse en aquell port ab don Anfós XIII, aont hi hagué un incident entre abdós, el que debilità un bon xic les simpaties hispano-alemanyes. La política de cordialitat deixà sentir ja sos efectes y des d'aquell instant, l'opinió de Berlin segueix ab interès la nostra política, cosa que mostrà mes encara quan el casament del rei d'Espanya. Pero heusaquí que havent perdut el plet Guillelm II, casat ja don Anfós ab una primpcesa anglesa, entrèm de plè an el problema del Marroc, y Alemanya, fent exhibició de son poder, y An-

laterra, ab sa política oportunista, l'ensen a Fransa a una crisi diplomàtica que poc menys li costa una guerra. Malgrat subsisteixi la cordialitat anglo-francesa, la última no oblida la oposició que li ha fet s'amiga ab el tractat ab Espanya, enfront d'un conflicte tant greu, el que li costà entregar al altre part del Rhin els milions que tenia an el Congo. Aquella cordialitat ha fallit moralment, y'ls republicans francesos presten son apoi an els de Portugal, tancant aixís una Monarquia que no té gens de prestigi entre 'ls elements de la moderna Europa, en mitg de dos focs que li son perillosos de debó.

Heusaquí, doncs, qu'Espanya ha entrat a una nova crisi: sense elements de cap mena, sempre respirant l'ambient revolucionari, embolicada ab el Marroc, Fransa que no l'abandona sempre alerta, quan diu que li costa una milionada son tractat, y Alemanya, discutint la nostra política. Jo no crec qu'enfront d'aitals cassos, el Catalanisme puga acceptar formar part de la política espanyola, car ella encara 'ns es enemiga declarada, y quan an aquesta hi militen els homes de les guerres colonials, que gosen d'indiscutible prestigi an el rest d'Espanya; els qui indiscutiblement mirant més l'interès del rei que de la patria, la tenen de portar a la ruina; no deixantse de dir al ensemps que si tota Espanya hagués escoltat els concells dels elements que confien ab Madrid, aital volta hauria sortit de la crisi que avui's troba. No crec tampoc que podèm acceptar forma determinada de govern dins de lo que's diu Estat espanyol, car un canvi de regim ens podria desacreditar y malmetre les nostres pretensions y Drets.

El que sí podèm afirmar es que avui som els seus arbitres; car essent l'única font de riquesa, som els amos del Tresor y per lo tant del crèdit; que la més petita intervenció nostra contra s'acció al Africa, li fora la ruina per medi de reclamacions diplomàtiques; que'ls governs ens tenen de demanar l'aquiescencia pera mantenirse an el poder y qu'essent un poble que ignora lo qu'es el Dret polític, que no té voluntat propia, que no té part ni art a la moderna civilització, infaliblement té de callar y sotmetres a les nostres pretensions: y essent lo que som, què es una llei de Mancomunitats? quines pretensions pel avenir abriga'l poble d'Espanya? què pensa fer per regenerarse? creu una part del Catalanisme que ja hem conseguit la nostra màxima pretensió?

A. MERCADER.

L'educació musical

En aquest temps que la calma en qüestions musicals es general a la nostra ciutat, no serà per demés fer uns breus comentaris, sobres lo qu'en temps de febre tenim que deplorar sovint, o sigui la manca d'educació musical, que fa que'l nostre poble no correspongui degudament a les manifestacions que d'aquest art se li donen.

Ben cert que'ls coneixements musicals deficients, son extensíssims; no's pot pas negar que un nucli numerosíssim coneix y conreua, per afició o per necessitat, les diferents branques del art musical, però com que aquests coneixements, generalment, no són basats per cap gust artístic, es per lo que la majoria, si bé no coneixen les grans obres dels clàssics, ni les dels mestres moderns, en cambi executen a maravel·la l'últim couplet de moda de qualsevolga de les obres pocalotes del *gènere chico*.

Sembla que avui que'l drama musical modern s'ha popularitzat; que les escolanies o capelles de música executen ja algunes obres escullides dels grans mestres y sobre tot que aquest gran nucli d'Orfeons ha divulgat escampant un refinament musical, tindria d'esser altre l'estat de educació musical, però s'ha de dir que no s'ha pas lograt depurarne encara'l gust artístic.

La popularització del drama musical modern, ha sigut lo que més èxit ha obtingut, ja que ha lograt apartar de molts llocs les carrinclonerfes del gust italià, sens que això vulgui dir que'l públic en general no escolti encara ab més afició una *estrella* lírica, que un fidel y conscient interpretador.

Els repertoris escullits de moltes escolanies o de capelles de música, no priva que els seus interpretadors, per regular cantants de forsa, sols se cuidin del seu lluïment, deixant aquestes obres en un estat que ni'ls seus autors les coneixerien, executant lo mateix una obra polifònica que qualsevolga de les *musiquetes* imperants, plenes d'aquells *sentimentals* solos, en que hi poden abocar totes les seves facultats.

Y els Orfeons? Es veritat que aquests realitzen una obra social inmensa, pero l'obra artística qu'en conjunt realitzen que sembla s'hauria de compenetrar en cada un dels seus individus, se pot afirmar qu'es casi nula.

Si això passa, doncs, entre 'ls elements que posseeixen pocs o molts coneixements musicals, què deu succeir entre 'ls que no'n tenen la més petita noció?

S'ha de confessar que aquest es un problema ben difícil de resoldre, pero no pas impossible.

Avui ja tenim aquest mètode de Gimnàstica rítmica, del qual sempre serán migrats els elogis que se'n fassin, ja qu'es la llevor que ha de fer més homes amants de la Bellesa, perque desde la infantesa els hi desperta gradualment tots els seus sentiments; però crec que de moment, ab un petit esforç pels més perjudicats, o siguin els artistes novells, aquest cas s'arribaria a resoldre.

Són molts els joves estudiosos, d'ànima d'artista, que's planyen d'aquesta indiferència del nostre públic, y aquests elements són suficients pera organitzar, al menys una vegada a la setmana, concerts públics que a preus en relació a totes les classes socials, donguessin ab datos biogràfics, un just concepte de tot el moviment musical, antic y modern.

En les grans capitals del estranger no hi ha setmana que no s'hi celebrin tres o quatre concerts públics y devegades a la mateixa hora, veientse concorreguts, y aquí ja hem vist que pera omplir una sola sala els esforços que s'han de realitzar.

Segurament que'ls que s'emprenguessin aquesta obra, en els primers temps pocs havers els hi quedarien pel seu treball, potser sols cobrisin gastos, però s'arribaria a formar un gust artístic; un públic intel·ligent que fora impossible que anés mai en minva, ans al contrari, per raó aumentaria, fins que s'arribaria a poguer fer grans coses sense haver de pensar en déficits ni tenirse de planyer de la indiferència que avui hi domina.

Es hora ja, que per propagament del bon gust, se busqui la manera d'educar musicalment al nostre poble, posantlo al nivell intel·lectual que deu ocupar, ja qu'es massa vell això de planyers de la indiferència, de la incultura, etc. etc. sens preocuparse de buscarne el remei.

Jo crec qu'el medi proposat es viable y de resultats profitosos; ara, qui més hi sàpiga, qu'ho digui.

C. BATLLE.

UNIO CATALANISTA

Secció Oficial

A les terres llunyanes de Panamá s'ha constituit una entitat fermament nacionalista. El seu primer acte a la sessió constitutiva ha sigut demanar l'adhessió a l'Unió Catalanista. Ho ha fet ab el comunicat següent:

«Sr. President de la J. D. de la Unió Catalanista.

Honorable patrici: El novell «Grop nacionalista català» de Panamá, ha acordat en junta constitutiva adherir-se a la benemèrita «Unió Catalanista» que ab tan bon acert presidiu. Vos preguem doncs, vos digneu aplegar-nos sota 'ls plegs de nostra gloriosa ensenya puig complert ab nostre deure 'ns creurèm ab més forces pera lluitar desde aquestes llunyanes terres per la llibertat de nostra benvolguda Catalunya, a l'ensemps ens encoratjarà pera agermanar baix l'ideal nacionalista a tots els catalans residents en aquesta terra. Esperant esser ben acullits en les fileres de l'exèrcit llibertador de nostra Patria, vos desitjem molts anys de vida pera lluitar pera 'l be de Catalunya.

El President, B. Pou.—El Secretari, Carles Piera.

Panamà 3 d'Agost de 1912».

* * *

PER L'ASSAMBLEA DE TARRAGONA

Com tothom sab, tan bon punt els elements regionalistes se van retirar de la C. O. de l'Assamblea, aquesta Comissió ho feu públic explicant l'ocorregut y ademés ho comunicà d'una a una a totes les entitats catalanes d'Amèrica que havien nomenat delegats, pera que ab plé coneixement poguessin determinar lo que 'l llur patriotisme 'ls aconsellés. La C. O. no ha rebut ni una sola rectificació de poders, ni l'acort de que fos retirat ni un sol Delegat; a l'inrevés comensa ara a rebre satisfaccions com la que a continuació 's publica:

«Sr. President de la Unió Catalanista.

Benvolgut compatrioti:

Es en nostre poder la seva atenta comunicació datada a 15 de Juny prop-passat a la que acompanya ll' alocució de la C. O. de l'Assamblea de Tarragona que explica l'aplasament de la mateixa y les causes que l'han motivat.

El «Casal Català» refermant la seva adhesió oportunament enviada, assistirà a la magna Assamblea patriòtica, a la que espera veurehi, foses ja recels y dubtes, a tots els catalans abraçats en estreta fússió de sentiments y agermanats per un suprem ideal. L'amor a la nostra estimada Catalunya.

Rebin els afectes de vostres S. S.—President, Teodor Banús».

Jocs Florals de Les Corts

Organisats per la societat choral

«La Joventut» de les Corts

CONVOCATORIA

La Societat Choral «La Joventut» de les Corts convida als conreuadors de les lletres catalanes a concórrer a la gran festa de la nostra llengua, que celebrarà el día 13 d'octubre vinent, festa major de dit poble, y que serà regida tal com se expressa en aquest

CARTELL:

Premi ordinari: Flor Natural, que junt ab una placa artística d'argent ofereix aquesta Societat a la millor composició en vers, qual tema se deixa al franc voler del poeta. El que obtingui aquest premi, que es d'honor y cortesia, deurà ferne ofrena a la dama de la seva elecció, la qui serà proclamada reina de la festa.

PREMIS EXTRAORDINARIS

I. 100 pessetes que ofereix l'Institut Frenopàtic al millor treball literari en prosa. Tema lliure.

II. 100 pessetes que ofereix en Josep Déu y Mata al millor treball en prosa o vers que desenrotlli més encertadament el tema «La millor riquesa es la salut».

III. 100 pessetes que ofereix la casa Chamón y Triana a l'autor de la millor composició poètica «El Treball».

IV. 50 pessetes que ofereix don Joan Vallés y Pujals, tinent arcalde d'aquest districte a una poesia de tema lliure.

V. 50 pessetes que ofereix don Ramón M. Casades a l'autor d'una poesia, de tema lliure.

VI. 25 pessetes que ofereix don Jaume Cladellas a l'autor del millor sonet.

VII. 25 pessetes que ofereix don Esteve Llobet a l'autor d'una poesia de tema lliure.

VIII. Dues precioses y artistiques plaques de plata que ofereix don Frederic Victor a l'autor d'un treball en prosa, tema lliure.

IX. 50 pessetes que ofereixen els socis de la Societat Choral a la millor poesia sobre'l tema «Les Societats corals o 'ls cantors de la terra catalana».

X. 50 pessetes que ofereix don Josep Carcereny, regidor pel districte VII, a la millor composició de tema lliure.

OBSERVACIONS

Composen el Jurat don Joan M. Guasch, president; don Ignasi Iglesias, don Lluís Via, don Josep M. Folch y Torres, vocals, y don Josep Rodergas y Calmell, secretari.

Les composicions hauràn d'esser inèdites y enviades per tot el día 25 de setembre vinent al local de la Societat, Plassa de la Concordia, 10, Les Corts.

Els treballs seràn enviats closos en una carpeta a la que hi haurà escrit el lema; en altra carpeta també closa hi haurà el nom y domicili de l'autor.

GARBELLANT

Llegim en els diaris:

«La vaga de Madrid acabada».

Y ca, homes! la vaga de Madrid es eterna.

¶ L'altre dia *El Imparcial* publicava com a article de fons, una crònica d'en Marian de Cavia comentant jocosament les costums extravagants dels nord-americans.

Ja te raó ja *El Imparcial* que aquests nord-americans ne tenen de bones; perquè recordemse d'ara fa uns catorze anys...

¶ El governador ha donat ordres a la Quefatura de policia pera que 's persegueixi ab tota energia a la gent de mal viure.

Veiam si qualsevol dia el senyor Portela se trovarà ab que l'empaiten.

La capital—d'hivern—d'Espanya atravesa una fonda crisiis comercial y industrial.

Veusaquí: quatre dies que la Cort es a passeig y a Madrit ja no saben de que fer mànegues.

El doctor Maestre, aquell senyor que conqueria el Rif desde les planes dels periòdics madrilenys, ha anat a l'Àfrica.

Llegim, del seu viatge, en la secció telegràfica d'un diari:

«Ceuta 11.—El senador don Tomás Maestre...

Ja es a Ceuta!.. Ai, gracies a Deu!

En García Prieto ha dit que 'l viatge del rei a Bermeo ha constituït un èxit personal.

A veure, a veure, si al cap devall la galerna haurà sigut feta *expressament*.

Els alumnes de la carrera d'enginyers industrials s'han reunit y han acordat perseverar en sa actitud anterior no tornant a matricularse ni a fer inscripció pera ingressar en la carrera per considerar que'l títol d'enginyer industrial

careix de finalitat tota vegada que 'ls poders públics no reconeixen al mateix cap atribució.

Abans d'adobtar altres mides extremes, els citats alumnes esperaran el resultat de la promesa del ministre de Foment que va dir resoldria la qüestió en el mes d'Agost.

De totes maneres, tractantse del compliment d'una promesa d'un ministre espanyol, s'ens diu qu'els alumnes de la carrera d'enginyers industrials s'esperaran asseguts.

A Ribes hi han hagut uns *grrans* partits de tennis an els quals hi ha concorregut la *hight life* de l'aristocràcia barcelonina.

Aquests *grrans* partits han sigut un èxit (?) segons diu *La Veu*.

El que 's *desceuida* de dir *La Veu*, y a fé que es ben bé llàstima, es el goig que feia el seu redactor de sports senyor «Corredisses» parlant en castellà a tot drap y cantant en castellà el curs dels partits.

Perque, això sí, la *dulce y armoniosa* campejava ab el mes deliciós *ceceo*. Y es natural, tractantse no de la intel·lectualitat, sino de l'aristocràcia barcelonina.

Ha dit en Canalejas que s'afeita sol.

Ara no més falta que 's retrati ell mateix y la crisi comercial y industrial que atravesa Madrit, esdevindrà doblement augmentada.

Diu *El Poble* que les modistes madrilenyes que han anat a estiuejar pagant «Nuevo Mundo» han sigut molt *agasatjades*, etc., etc.

A veure si li instrueixen sumari al *Poble* per *injurias a la mujer castellana*... o per malversació de la llengua catalana.

El Cor del Poble, setmanari d'Esquerra Catalana, ha estat denunciat per un magnífic article publicat en son darrer número.

Sentim l'ensopegada, sentim la recullida del paper, que sempre perjudica; però lo que sentim més es no poguer reproduir l'esmentat article.

NOVES

El nostre amic y company en Nacionalisme en Pere Corominas, ha tingut la immensa desgracia de perdre pera sempre, a la seva amorosa mare.

A la general demostració de condol que ha rebut ab aquest motiu, hi ajuntèm el nostre, ben sincer.

* * *

Nostre confrare *El Cor del Poble* de la setmana passada, ha estat denunciat per la publicació del valent article «Anyorament» degut a la ploma del ferm catalanista Esteve Massagué de Reus.

No cal dir que sentim vivament aquest contratemps desitjant que 'ls serveixa pera continuar, si cab, ab mes fermesa el camí emprés.

* * *

Homenatge a l'Ignasi Iglesias.—Ha quedat oberta en nostra Redacció, la subscripció, pera enquadrar l'album de firmes.

La quota mínima es 10 céntims.

* * *

El doctor E. Escat (felibre de Provensa) ha endressat una entusiasta lletra al doctor Borrás, metje catalá, remerciant l'envío d'un follet mèdic, escrit en nostre idioma.

Es altament agradable veure lloada nostre parla per persones d'altres terres y molt mes encar tractantse de temes científics.

Air el doctor Plá y Armengol, avui el doctor Borrás, veus aquí un bon exemple a seguir pels homes de saber de Catalunya.

* * *

A Mercedes de Sant Lluís (República Argentina) s'ha constituït un Casal Catalá que a semblansa dels ja constituïts en terres llunyanes, treballarà pera unir tots els catalans que viuen en la susdita població.

Per la ressenya de la festa inaugural y de constitució al ensemps, podèm assegurar que'ls ideals de Patria hi tindran bella estada.

* * *

En els Jocs Florals de Sans, han obtingut diversos premis pels seus inspirats treballs els nostres amics y col·laboradors, senyora Morlius d'Andreu y senyors Bassegoda (Ramón E). Arús y Camps de Vilovi.

Ab tal motiu RENAIXEMENT no pot menys que dirigirlos hi un afectuós homenatge pels nous èxits obtinguts.

* * *

Diumenge prop passat tingué lloc en el camp

del «F. B. C. Barcelona», el gran festival deportiu organitzat per la «Jove Catalunya», a benefici de les Escoles Catalanes que sosté la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana.

Els millors clubs de foot-ball de la nostra ciutat cooperaren desinteressadament en la festa, que resultá un éxit pels seus organitzadors, els qui son mereixedors del mes gran elogi per la seva bella y patriòtica pensada.

Els esforços que l'A. P. de l'E. C. te de realisar pel sosteniment de les seves escoles, mereixen l'ajuda moral y material, de tots els catalanistes, els que al realisar-la, fan una de les obres mes fonamentals del nacionalisme.

“RENAIXEMENT”

prepara números extraordinaris dedicats a la commemoració de l'heroica data del

11 de Setembre de 1714

y de la celebració de la

ASSAMBLEA NACIONALISTA DE TARRAGONA

per lo que demana a sos volguts col·laboradors la seva valiosa cooperació.

Recomaném als nostres llegidors la lletra de convit, que ha publicat la premsa diària pera la reunió que's celebrarà a Barcelona el Juny de 1915, y firmada per distingits metjes farmacéutics y veterinaris de Catalunya.

En dita reunió se discutiràn temes facultatius en catalá y això no cal dir, demostrará l'immensa importància que representa pel nostre moviment patriòtic, sentint que la manca d'espai no ens permeti publicar dit document.

* * *

Ja compaginat el present número, rebém una lletra del «Centre de Dependents del Comerç y de la Indústria» de Sabadell, protestant dels conceptes exposats pel nostre company Maig en els *Esguards* del número passat.

La setmana que ve 'n parlarém.

UN VIATGE A LIMA

(Continuació)

El Park, avui, semblava una nova Babel, per la diversitat de llengües, puig aquí s'ofia parlar quasi tots els idiomes europeus y moltes llengües orientals. Nosaltres hem rendit tribut, al-
 ensem, a la nostra sempre estimada llengua catalana.

Dia 12.—Donant un passeig cap a la part oriental de Colón, aprop del mar, he vist la part constituïda per la colonia nord-americana, de construcció més confortable y moderna.

Molta aprop s'hi troven dos bells edificis de pedra, pera les Escoles públiques, una de nois, regentada pels germans de la Doctrina Cristiana de Sant Joan La-Salle, y l'altra de noies, regida per senyores mestres, abdúes ben situades, ab abundancia de claror y notable espai.

Els diumenges se 'ls dona a tots una classe especial de música y cultiu de les Belles Arts.

Jo puc assegurar que a Barcelona no existeix cap escola oficial graduada, tant ben armonisada com les que he vist aquí, ab bon material, bona situació, ab sos Camps d'experimentació y esbarjo.

Dia 13.—Hem sortit a les 4'35 de Colón pera dirigirnos a Panamá, ab el tren qu'atravessa l'Istme.

Mentre fem via, el panorama que se'ns ofereix a la vista es encantador, per la exuberancia y riquesa de vegetació y colors naturals, ab la gran població d'arbusts de totes menes. El tren corre lleugerissim. La plana es rica y inmensa, y 'ls bous hi pasturen a grans remades.

Totes aquestes valls y serralades estan creuades de vies, per les quals passen furientes les locomotores a cada instant. Sembla el sistema nerviós del Istme.

Per fi a les set hem arribat a Panamá, aont hi veïem inusitat moviment.

Ma primera visita ha sigut pera l'*Aplec Català*, aont s'hi acoblen els catalans aquí residents, que son en nombre respectable, proposantse donarse expansió a l'estil de nostra terra y procurar l'unió, instrucció y protecció dels associats, segons resa el capitol primer dels estatuts, llegintse en el ters: *En l'Aplec tant sols se parlarà 'l català*. Això sol, diu prou en favor dels bons acorts patriòtics que poden pendre els nostres germans residents en aquesta bon-

capital, trobantse, aquest casal català, en la *Avinguda Central*, que es el carrer més principal de Panamá.

Dia 14.—A les vuit en punt de la nit, la Banda Municipal, formada per francesos, espanyols, catalans y algún negre, dos o tres, ens ha donat un concert en la Plassa de la Catedral.

Aquí, a la capital, estimen molt als catalans, per sa labor constant y activa, en tots els ordres del treball.

Moltes de les families de la alta societat panamenya son d'origen català, y entre ellés s'hi compta la prestigiosa descendencia del general Josep de Fábrega, y avui els seus visnets Sofia y N. Fábrega desempenyen, respectivament, els càrrecs de Directora de l'Escola graduada, anexe a la Normal, y catedràtic de castellà en l'Institut Nacional.

Dia 15.—La sortida del tren pera *La Boca*, a fi d'anar a bordo, ha sigut a les 12'30 del mitj-dia, y estem preparats a deixar l'Istme, després de sis dies d'haver deixat l'Atlàntic, pera ravegar pel Pacífic fins al port del Cèllao.

A les dugues hem pujat a bordo del *Guatemala*, atracat en el moll de *La Boca*, o sia 'l port de Panamá, desde aont s'hi ovira un encantador panorama, ric en poblades selves, verges encara.

Dia 16.—Desde les onze de la nit passada qu'atravessèm cel y aigua, y 'l Pacífic porta ben acreditat el seu nom, podent dir fins ara, qu'anèm corrent per l'aigua sense qu'ens movèm apenes.

Dia 17.—El temps es tan agradós que sembla talment primaveral.

De tant en tant se veuen remades de delfins que fugen esverats, fent grossos capbussos, cap a la costa, a mida qu'anèm corrent milles.

Dia 18.—Al atravessar la línea equatorial havèm sentit un fort calor que no deixava respirar.

LLUIS G. FÁBREGA Y AMAT

(Acabará).